

УДК 331.45

*В. М. Сторожук**Національний лісотехнічний університет України**О. В. Мельников**Українська академія друкарства*

ОСОБЛИВОСТІ ОТРИМАННЯ ДОЗВОЛУ НА ВИКИДИ ШКІДЛИВИХ РЕЧОВИН В АТМОСФЕРУ

В статті проаналізовано новий порядок отримання дозволу на викиди шкідливих речовин в атмосферу

Атмосферне повітря, викиди шкідливих речовин, дозвіл на викиди

Підприємства, в результаті виробничо-господарської діяльності, впливають на атмосферне повітря, відбувається забруднення атмосфери — змінення складу і властивостей атмосферного повітря в результаті надходження або утворення в ньому фізичних, біологічних факторів і (або) хімічних сполук, що можуть несприятливо впливати на здоров'я людини та стан навколишнього природного середовища. Ступінь несприятливого впливу на атмосферу залежить від багатьох факторів: виду виробництва (ВВ), застосовуваних технологій (ТЕХН), використаних матеріалів та речовин (МАТ), герметичності устаткування та технологічних установок (ГЕРМ), ефективності пило-, газоочисного устаткування (ЕФ), рівня культури виробництва (КВ), ступеня впровадження системи охорони навколишнього природного середовища (СОНС). Взаємний вплив факторів бачимо на рис. 1.

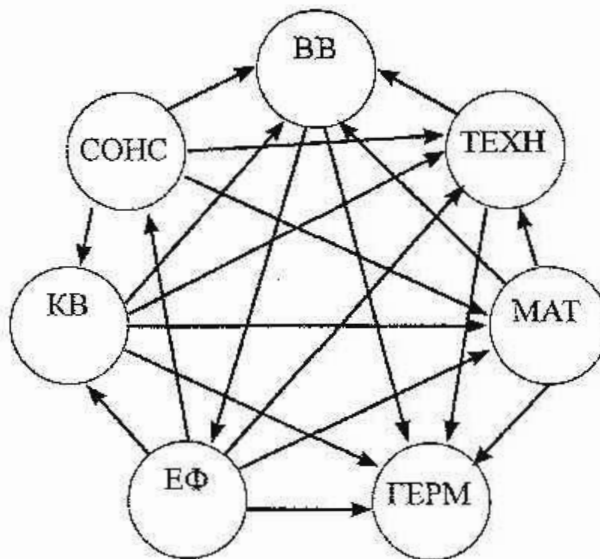

Рис. 1. Граф взаємозв'язків факторів несприятливого впливу на оточуюче середовища

Для забезпечення екологічної безпеки, створення сприятливого середовища життєдіяльності, запобігання шкідливому впливу атмосферного повітря на здоров'я людей та навколишнє природне середовище, відповідно до законодавства України і досягнутих міжнародних домовленостей, чинних на території України [1], здійснюється регулювання викидів найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин, перелік яких встановлюється Кабінетом Міністрів України [2].

Відповідно до статті 11 Закону України «Про охорону атмосферного повітря» викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами можуть здійснюватися після отримання дозволу, який видається територіальним органом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань екології та природних ресурсів за погодженням із територіальним органом спеціально уповноваженого центрального органу виконавчої влади з питань охорони здоров'я.

Дозвіл на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами (далі — Дозвіл) — це офіційний документ, який дає право підприємствам, установам, організаціям та громадянам-підприємцям (далі — суб'єкт господарювання) експлуатувати об'єкти, з яких надходять в атмосферне повітря забруднюючі речовини або їх суміші, за умови дотримання встановлених відповідних нормативів граничнодопустимих викидів (ГДВ) та вимог до технологічних процесів у частині обмеження викидів забруднюючих речовин протягом визначеного в Дозволі терміну [4].

Дозвіл видається суб'єкту господарювання — власнику стаціонарного джерела викиду, з якого надходять в атмосферне повітря забруднюючі речовини або їх суміші. До стаціонарних джерел викиду належать стаціонарні об'єкти (підприємство, цех, агрегат, установка тощо), з яких надходить в атмосферне повітря забруднююча речовина або суміш таких речовин. Невід'ємною частиною Дозволу є таблиця «Дозволені обсяги забруднюючих речовин у атмосферне повітря стаціонарними джерелами об'єкта господарювання», в якій зазначаються: перелік речовин, які викидаються в атмосферу, номери джерел викидів, обсяги викидів по роках і гранично допустимі викиди.

Дозволи на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря видаються за умов:

1	неперевищення протягом терміну їх дії встановлених нормативів екологічної безпеки
2	неперевищення нормативів допустимих викидів забруднюючих речовин стаціонарних джерел
3	дотримання вимог до технологічних процесів у частині обмеження викидів забруднюючих речовин

Механізм виконання та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, встановлено Постановою Кабінету Міністрів України [4] (далі — Порядок).

Дозвіл видається безоплатно територіальними органами переліку Міністерства охорони навколишнього природного середовища (Мінприроди) України за погодженням з установами державної санітарно-епідеміологічної служби (СЕС) на термін, не менше п'яти років.

Для отримання Дозволу суб'єкту господарювання необхідно:

1	оформити заяву
2	підготувати документи, в яких обґрунтовуються обсяги викидів забруднюючих речовин
3	провести інвентаризацію стаціонарних джерел викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря, видів та обсягів викиді
4	оцінити вплив викидів забруднюючих речовин на стан атмосферного повітря на межі санітарно-захисної зони (СЗЗ);
5	розробити плани заходів запобігання перевищення ГДВ
6	обґрунтувати розміри нормативних СЗЗ, оцінити витрати пов'язані з реалізацією заходів щодо їх створення
7	подати оцінку та аналіз витрат, пов'язаних з реалізацією запланованих заходів щодо запобігання забрудненню атмосферного повітря;
8	підготувати інформацію про отримання дозволу для ознайомлення з нею громадськості відповідно до законодавства.

У свою чергу план заходів запобігання перевищення ГДВ полягає в:

1	досягненні встановлених нормативів ГДВ для найбільш поширених і небезпечних забруднюючих речовин;
2	охороні атмосферного повітря на випадок виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру;
3	ліквідації причин і наслідків забруднення атмосферного повітря;
4	остаточному припиненні діяльності, пов'язаної з викидами забруднюючих речовин в атмосферне повітря, та приведення місця діяльності у задовільний стан;
5	запобіганні перевищенню встановлених нормативів ГДВ у процесі виробництва;
6	здійсненні контролю за дотриманням встановлених нормативів ГДВ забруднюючих речовин та умов дозволу на викиди;

Відповідно до діючих вимог [3] (далі — Інструкції) розроблення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, здійснюють установи, організації та заклади, яким надано право на розробку таких документів та які занесені до відповідного Мінприроди України. Термін дії документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, становить десять років. Документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, готуються та надаються на розгляд у письмовій та електронній формах, які затверджуються Мінприроди України.

Склад документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, залежить від ступеня впливу об'єкта на забруднення атмосферного повітря. Об'єкти, для

яких розробляються документи, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, поділяються на групи:

Групи	Характеристика об'єкта
Перша	взяті на державний облік і мають виробництва або технологічне устаткування, на яких мають впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування
Друга	взяті на державний облік і не мають виробництв або технологічного устаткування, на яких мають впроваджуватися найкращі доступні технології та методи керування
Третя	не входять до першої і другої груп

Для кожної групи об'єктів склад документів регламентується Інструкцією.

Виконання робіт, пов'язаних з підготовкою документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, здійснюється на договірних засадах. Вартість цих робіт встановлюється Мінприроди за погодженням з Міністерством економіки України.

Суб'єкт господарювання для отримання Дозволу подає до територіального органу Мінприроди України та установи державної СЕС у письмовій та електронній формах документи, підготовлені відповідно до Інструкції (табл. 1), а також вміщує в місцевих друкованих засобах масової інформації повідомлення про намір отримати Дозвіл із зазначенням адреси місцевої держадміністрації, до якої можуть надсилатися зауваження громадських організацій та окремих громадян.

Таблиця 1

Етапи аналізу дозвільними органами документів на отримання Дозволу

Дозвільний орган	Характеристика здійснюваних дій
Установа державної СЕС	розглядає заяву та документи на отримання Дозволу протягом 30 календарних днів з дати надходження документів та за відсутності зауважень готує висновок щодо видачі Дозволу, який надається суб'єкту господарювання
Місцеві державні адміністрації	розглядають зауваження громадських організацій, у разі потреби організують проведення їх публічного обговорення і протягом 30 календарних днів з дати опублікування інформації про намір суб'єкта господарювання отримати Дозвіл повідомляють про це територіальний орган Мінприроди України
Територіальний орган Мінприроди України	аналізує зауваження та, за потреби, пропонує суб'єкту господарювання врахувати їх під час підготовки Дозволу до видачі
	протягом 30 календарних днів розглядає заяву та документи на отримання Дозволу і за відсутності зауважень видає Дозвіл. За наявності зауважень документи повертаються суб'єкту господарювання з викладом їх змісту та зазначенням терміну повторного подання
	рішення про видачу Дозволу надсилається територіальним органом Мінприроди України суб'єкту господарювання та установі державної СЕС

Суб'єкти господарювання, які отримали Дозволи, підлягають обліку в порядку, встановленому Мінприроди України. Для продовження терміну дії Дозволу суб'єкт господарювання завчасно, не пізніше ніж за 30 календарних днів до його закінчення, подає заяву до територіального органу Мінприроди, який видав Дозвіл, та установи державної СЕС.

Процедура отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами має відповідати засадам функціонування дозвільної системи. Правові та організаційні засади функціонування дозвільної системи у сфері господарської діяльності визначає Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» [1], який встановлює порядок діяльності дозвільних органів, уповноважених видавати документи дозвільного характеру, та державних адміністраторів.

Відповідно до цього Закону **видача документів дозвільного характеру здійснюється місцевими дозвільними органами за принципом організаційної єдності в дозвільному центрі**, роботу якого координує державний адміністратор, у порядку, встановленому цим Законом.

Суб'єкт господарювання має право вибору способу одержання документів дозвільного характеру: безпосередньо за зверненням до державного адміністратора; за зверненням до представників відповідних місцевих дозвільних органів, які здійснюють прийом суб'єктів господарювання в дозвільному центрі за принципом організаційної єдності.

Суб'єкт господарювання або уповноважена ним особа подає державному адміністратору чи представнику відповідного місцевого дозвільного органу, які здійснюють прийом суб'єктів господарювання в дозвільному центрі, заяву, форма якої затверджується Кабінетом Міністрів України за поданням уповноваженого органу та за погодженням з дозвільними органами.

До заяви додаються:

1	витяг з Єдиного державного реєстру юридичних осіб та фізичних осіб-підприємців
2	документи, необхідні для видачі документа дозвільного характеру, передбачені законодавством, яким регулюються відносини щодо одержання такого документа

Державний адміністратор після надходження заяви та документів, що додаються до неї, формує дозвільну справу, у якій зберігаються копія заяви на отримання відповідного документа дозвільного характеру, опис документів, що додаються до неї (зокрема копія документа, що підтверджує внесення плати за видачу документа дозвільного характеру, якщо така плата передбачена законом), а також копії документів дозвільного характеру або копії повідомлень місцевих дозвільних органів про відмову у видачі документів дозвільного характеру, копії рішень дозвільних органів з відповідних питань.

Заява та документи, що додаються до неї, передаються державним адміністратором до місцевих дозвільних органів (див. табл. 1). Місцеві дозвільні органи протягом десяти робочих днів з дня одержання в дозвільному

центрі заяви та документів, що додаються до неї, якщо інше не передбачено законом, оформлюють відповідний документ дозвільного характеру або письмове повідомлення суб'єкту господарювання про відмову у видачі документа дозвільного характеру та передають протягом одного робочого дня відповідні документи (письмове повідомлення) державному адміністратору або суб'єкту господарювання. Усі заяви щодо видачі документів дозвільного характеру та видача документів дозвільного характеру підлягають обов'язковій реєстрації державним адміністратором. Термін видачі документів дозвільного характеру становить десять робочих днів, якщо інше не встановлено законом. За умови, якщо суб'єктом господарювання або уповноваженою ним особою подано в установленому порядку заяву та документи в повному обсязі, але у встановлений законом термін документ дозвільного характеру або рішення про відмову у його видачі не видано або не направлено, за принципом мовчазної згоди суб'єкт господарювання набуває право на провадження конкретних дій щодо здійснення господарської діяльності або видів господарської діяльності без отримання відповідного документа дозвільного характеру [5].

Визначені авторами фактори несприятливого впливу джерел викидів забруднюючих речовин та їх взаємний вплив, запропонований алгоритм дій, дозволяють спростити суб'єктам господарювання отримання необхідних дозвільних документів на викиди шкідливих речовин та покращити екологічну ситуацію.

1. Закон України «Про дозвільну систему у сфері господарської діяльності» від 06.09.2005 р. № 2806-IV [Текст] // ВВР. — 2005. — № 48. — Ст. 483 (Ост. зміни від 07.07.2010 р.).
2. Закон України «Про охорону атмосферного повітря» від від 16.10.1992 р. № 2707-XII [Текст] // ВВР. — 1992. — N 50. — Ст. (Ост. зміни від 03.06.2004 р.).
3. Наказ Міністерства охорони навколишнього природного середовища України «Про затвердження Інструкції про загальні вимоги до оформлення документів, у яких обґрунтовуються обсяги викидів, для отримання дозволу на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами для підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців» від 09.03.2006 р. №108.
4. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку проведення та оплати робіт, пов'язаних з видачею дозволів на викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами, обліку підприємств, установ, організацій та громадян-підприємців, які отримали такі дозволи» від 13.03.2002 р. №302 (Останні зміни від 16.06.2004 р. №769).
5. Сторожук В. М. Охорона праці. Довідник підприємця [Текст]. — Львів: ПРОМАН, 2007. — 474 с.

ОСОБЕНОСТИ ПОЛУЧЕНИЯ РАЗРЕШЕНИЯ НА ВЫБРОСЫ ВРЕДНЫХ ВЕЩЕСТВ В АТМОСФЕРУ

В статье проанализирован новый порядок получения разрешения на выбросы вредных веществ в атмосферу

RECEIPT OF PERMISSION ON THE EXTRASS OF HARMFUL MATTERS IN AN ATMOSPHERE

In the article the new order of receipt of permission is analysed on the extrass of harmful matters in an atmosphere

Стаття надійшла 03.12.09